

ACV-memoranda

voor de politieke
verkiezingen in 2024

Inhoud

Federale en Europese verkiezingen in 2024

ACV-memorandum	
Speerpunten	3

Regionale verkiezingen 2024

Memorandum Vlaams ACV	9
Memorandum Brussels ACV	25

ACV-memorandum

voor de federale en Europese verkiezingen in 2024 (synthese)

Respect voor de werknemers

Het beleid moet rechtvaardig zijn. Met respect voor werknemers, voor het sociale overleg en voor het maatschappelijk middenveld. Met oog voor de lange termijn. En met een open blik naar de wereld. Met investering in een sociaal en duurzaam Europa en in de internationale solidariteit.

Het ACV wil dat het beleid zich op alle niveaus veel nadrukkelijker richt op de realisatie van de doelstellingen van de Verenigde Naties voor duurzame ontwikkeling voor 2030 (SDG's 2030). We zijn voorbij halftime, maar voor al teveel doelstellingen met onvoldoende voortgang, soms zelfs achteruitgang.

Het ACV bundelt zijn prioriteiten daartoe in tien doelstellingen. Als synthese van een gedetailleerder memorandum. Dat is samen te lezen met de prioriteiten van onze Gewest- en Gemeenschapscomités voor de regionale verkiezingen en met het memorandum van het Europees Vakverbond voor de Europese verkiezingen.

De sociale, economische en ecologische uitdagingen zijn dermate groot dat we na de politieke verkiezingen niet opnieuw alle aandacht willen zien gaan naar een nieuwe staatshervorming. Niet alleen dreigt dit zeer veel politieke energie weg te nemen van de inhoudelijke uitdagingen. Zomin is er enige garantie dat de werknemers beter af gaan zijn met bijkomende defederalisering, noch dat dit globaal tot beter beleid gaat leiden. Waar vooral nood aan is zijn politieke mechanismen die maken dat er meer samenhang komt tussen het federale en het regionale beleid, ook in het licht van de Europese en internationale uitdagingen. Het ACV zal zich blijven verzetten tegen een defederalisering van de arbeidsbescherming, het cao-overleg en de sociale zekerheid, met inbegrip van gezondheidszorg.

1. Voor volledige werkgelegenheid en een hoger loonaandeel

Het beleid van bijjobs – bijjobs - bijjobs moet plaats ruimen voor een beleid van inclusieve werkgelegenheid, in kwaliteitsvolle jobs, zowel in de privésector als bij de overheid. Dit in samenwerking met Gewesten en Gemeenschappen.

Met:

- > Een beleid dat gericht is op alle concurrentiefactoren in plaats van eenzijdig de loonkost viseert, door investeringen in opleiding, innovatie, infrastructuur, mobiliteit en gelijk sociaal en fiscaal speelveld.
- > Vrijwaring en uitbreiding van de automatische indexering.
- > Een hervorming van de Loonnormwet, om de vrijheid van collectieve onderhandelingen over lonen en arbeidsduur te herstellen, conform de veroordeling van België door de Internationale Arbeidsorganisatie in november 2022.
- > Steun aan herverdeling van arbeid, o.a. met een actieplan voor collectieve arbeidsduurvermindering i.p.v. sluipende verlenging van de arbeidsduur, en in het bijzonder 5 i.p.v. 4 weken jaarlijkse vakantie, met 8 mei als bijkomende nationale feestdag.
- > Meer kansen op kwaliteitsvol werk door een beleid gericht op gelijke kansen en inclusie i.p.v. door loonsverlaging, flexibiliteit, deregulering of sanctionering.
- > Een krachtig beleid voor gendergelijke kansen op loon en voltijdse loopbanen.
- > Doorgedreven strijd tegen sociale dumping en deloyale concurrentie.
- > Versterking van de collectieve diensten (overheid en non-profit) i.p.v. blinde besparingen, privatisering en commercialisering.

2. Voor kwaliteitsvolle jobs en loopbanen

Kwaliteitsvol werk, doorheen heel de loopbaan. Met verbreding van mogelijkheden en rechten tot alle kmo-werknemers. Het ziekmakend werk moet eruit. Dus geen verdere toename van flexibiliteit, deregulering en sociale disruptie..

Dat komt er wel door:

- > Meer mogelijkheden om arbeidsduur, werktijd en loopbaan aan te passen aan de individuele en gezinsnoden, met hogere, welvaartsvaste uitkeringen en gelijkstelling voor het pensioen. Waaronder ook invoering van het grootouderverlof en verplichte opname van het geboorteverlof.
  - > Een rem te zetten op precarisering van jobs: werkonzekerheid moet worden ontraden en bestraft in plaats van bevorderd en beloond, op basis van het “vervuiler betaalt”-principe.
  - > Omvorming van de flexijobs, van de studentenjobs, van de startersjobs voor jongeren en van het platformwerk in de deeleconomie tot volwaardige werknemersstatuten.
  - > Jobs en arbeidsorganisaties veiliger, gezonder, leuker en minder belastend te maken.
  - > Werkgevers te sanctioneren die ziekmakend werk blijven organiseren en te dwingen een preventief beleid te voeren.
  - > Het tegengaan van ontduiking of uitsluiting van sociale rechten via schijnzelfstandigheid, detacheringsdumping of verplichte gemeenschapsdienst.
  - > Wegwerken van de discriminaties van de werknemers van kmo's op het vlak van tijdskrediet, landingsbanen, recht op deconnectie, vrijstelling van ziekteattesten en inspraak.
- > Het recht op collectieve onderhandelingen voor zelfstandigen zonder personeel die niet kunnen worden geherkwalificeerd te concretiseren en te bevorderen. Statutaire tewerkstelling bij de overheid moet de norm blijven.
  - > Met als sluitstuk een nieuwe federaal meetinstrument voor de kwaliteit van de arbeid.

3. Voor voltooiing van het werknemersstatuut

Gelijke rechten voor alle werknemers i.p.v. een versplinterde sociale bescherming, met almaar meer nepstatuten. Samen met het tegengaan van verzelfstandiging. Met prioriteit voor het eengemaakte statuut voor arbeiders en bedienden, te beginnen met:

- > Gelijk recht op vakantie en vakantiegeld, zonder inlevering voor arbeiders.
- > Gelijke loonwaarborg in eerste dertig dagen ziekte.
- > Gelijke rechten op toeslag bij tijdelijke werkloosheid.
- > Gelijk loon en aanvullend pensioen voor gelijk werk.
- > Gelijke rechten voor contractuelen bij de overheid: alle rechten voor werknemers in de privésector moeten uitgebreid worden tot contractuelen in de openbare sector, aangevuld met een bescherming tegen onbehoorlijk bestuur.
- > Afschaffing van de bijzondere arbeidsovereenkomsten voor dienstboden, studenten, sportbeoefenaars en dienstenchequewerknemers, met behoud van de bijzondere beschermende bepalingen.
- > Volwaardig werknemersstatuut voor de platformwerkers, ook deze in de deeleconomie (zie hoger).

4. Voor een steviger sociale zekerheid

Een adequate sociale zekerheid, die breed en afdoend verzekert tegen sociale risico's en ouderdom, in solidariteit, met behoud van het federaal karakter. Aangevuld met een sociale bijstand die mensen uit de armoede tilt. Dit vergt een voldoende financiering van de sociale zekerheid om de sociale risico's te blijven dekken.

Daartoe vragen we:

- > De versterking van de wet op de financiering van de sociale zekerheid, met een verhoogde overheidsdotatie en een alternatieve financiering die de lekkage via RSZ-verminderingen (o.a. door de taks shift) en vrijstellingen volledig compenseert.
- > Gezondheidszorgen volledig te financieren uit algemene middelen, via een algemene gezondheidsbijdrage (AGB).
- > Sociale bijdragen te heffen op alternatieve loonvoordelen en cafetariaplannen en een algemeen verbod te zetten op omzetting van brutolonen in loonvoordelen met minder of geen bijdragen en belastingen.
- > De indexering en de welvaartsvastheid voor 100% te garanderen, samen met de perequatie van de overheidspensioenen.
- > Een meerjarenplan om alle minimumuitkeringen op te tillen tot boven de Europese armoedenorm in de bijstand en 10% daarboven in de sociale zekerheid, met prioriteit aan de uitkeringen die verst onder de Europese armoedenorm zitten.
- > Geen beperking in de duur van de werkloosheidsuitkeringen en beperking van de degressiviteit van de uitkeringen in plaats van versterking ervan.
- > Pensioenhervormingen die mensen juist meer zekerheid geven voor de oude dag; met behoud van de wettelijke pensioenleeftijd op 65 jaar; vervroegd pensioen voor ieder na 42 jaar; met bijzondere zorg voor wie een zware loopbaan achter de rug heeft; integraal behoud van de overheidspensioenen.

- > Wegwerken van de genderpensioenkloof, met vrijwaring van de gelijkgestelde periodes en uitbreiding voor periodes van onbetaalde zorg.
- > De sociale zekerheid aan te passen aan de evolutie in samenlevingsvormen, met een nieuw evenwicht tussen individualisering en solidariteit.
- > Tegelijk in uitvoering van de Europese aanbeveling over de toegang tot sociale bescherming de gaten te dichten voor atypische contracten en zelfstandigen, mits gelijke bijdragen.

5. Voor rechtvaardiger fiscaliteit

Een beschermende, zorgende, investerende, herverdelende en duurzame overheid. Met meermiddelen voor overheidsdiensten, non-profit en sociale zekerheid. Dat vergt een eerlijke bijdrage van eenieder. Met voldoende cofinanciering vanuit het bedrijfsleven. En dus onder meer:

- > Een personenbelasting, die twee principes vervlecht: een euro is een euro en de zwaarste lasten voor de sterkste schouders. Met een voldragen meerwaardebelasting, alsook een taks op inkoop van eigen aandelen.
- > Een eerlijker federale vastgoedfiscaliteit, gericht op belasting van reële huurinkomsten en afschaffing van de resterende subsidies voor een tweede of volgende woonst.
- > Het wegwerken van inkomensvallen, in het bijzonder voor lage lonen (tragere afbouw werkbonus) en gerechtigden op sociale uitkeringen.
- > De uitbouw van de effectentaks tot een volwaardige belasting op grote vermogens, op basis van een sluitend vermogenskadaster.
- > Een versterkte strijd tegen fiscale fraude, ontwijking en vervennootschappelijking Eenpersoonszaken moeten in de personenbelasting worden belast.

6. Voor meer zeggenschap voor werknemers

Een democratische samenleving, waarbij de politiek de inspraak niet herleidt tot de vijfjaarlijkse stembusgang. Democratie vergt onder meer ook:

- > Sterkere inspraak van werknemers in het bedrijfsleven en naar overheden.
- > Betere bescherming van personeels- en syndicale afgevaardigden, om vrijuit te kunnen spreken namens collega's.
- > Ruimte voor vrije onderhandelingen tussen werkgevers en werkenden, ongeacht de arbeidsvorm, het businessmodel of de grootte van de onderneming. En dus ook in digitale platformen.
- > Versterking van het sectorale overleg, in het bijzonder voor meer welzijn op het werk en voor de strijd tegen sociale dumping,
- > Respect voor het collectief overleg voor het overheids-personeel, op alle niveaus, en dus ook met nieuwe intersectorale meerjarenakkoord.
- > De belangrijke transities (ecologisch, technologisch, industrieel) moeten op alle niveaus voorwerp worden van collectieve onderhandelingen, als garantie voor rechtvaardige transitie.
- > Respect voor het recht om te ageren, via stakingen of andere collectieve acties.
- > Garantie om zijn rechten af te dwingen in financieel toegankelijke rechtbanken en – wat arbeidsrelaties, sociale zekerheid en bijstand betreft– in arbeidsrechtbanken en -hoven; geen inkanteling ervan in de burgerlijke rechtbanken, noch opheffing van de arbeidsauditoraten.

7. Voor een duurzame ecologische transitie

Een leefbare, duurzame wereld, in solidariteit met volgende generaties. Door de wereld te zien als iets dat we even mochten lenen van onze kinderen en kleinkinderen, om ze in betere staat terug te geven. Door onder meer:

- > Consequente naleving van het Klimaatakkoord van Parijs, om te komen tot een klimaatneutrale samenleving.
- > Een ambitieus plan om werknemers begeleid door die ecologische transitie te loodsen en alle kansen te geven aan nieuwe groene jobs. Centraal aangestuurd door een permanente Commissie voor rechtvaardige transitie, leidend tot nationale en sectorale actieplannen met de sociale partners.
- > Een fiscaliteit die productie, transport en consumptie duwt naar duurzaamheid, zonder herverdeling uit het oog te verliezen.
- > Een interfederaal energiebeleid, in dialoog met alle belangrijke actoren én de sociale partners. Met oog voor de uitfasering van fossiele brandstoffen, voor een sterkere rol van overheden in de energievoorziening en de marktregulering en voor de ondersteuning van kwetsbare gezinnen middels een degressief sociaal energietarief (zonder inkomensvallen) en steun voor energiebesparing. Om tegen 2050 100% duurzame energie te garanderen.

8. Voor vlotte en verantwoorde mobiliteit

Verkeer met minder milieu- en gezondheidsschade. Dat krijg je door:

- > Zoveel mogelijk auto- en vrachtverkeer van de weg te halen en over te hevelen naar andere duurzame vervoersmiddelen, mede door voldoende investeringen in toegankelijk en betaalbaar openbaar vervoer.

- > Een duurzame vervoersfiscaliteit.
- > Aan alle bedrijven een duurzaam vervoersplan op te leggen, voor zowel vracht- als personenverkeer, met inbegrip van woon-werkverkeer.
- > Duurzame ingrepen in vervoersinfrastructuur.
- > Kosteloos woon-werkverkeer met openbaar vervoer of fiets.

9. Voor een Europa in balans

Een Europa dat verenigt en verbindt, gericht op solidariteit en sociale vooruitgang. Zonder fiscale en sociale dumping. En met een budgettair beleid dat zich niet richt op besparingen bij overheid en afbouw van werknemersrechten. Het vertrouwen van burgers kan enkel worden hersteld met een sociaal en duurzaam Europa, gericht op onder meer:

- > Omzetting van de Europese sociale pijler in afdwingbare rechten, regels en resultaten. Met verplichte sociale-rechtentoets voor elk wetgevend initiatief. Met efficiënte middelen voor een opgedreven strijd tegen sociale dumping, zowel deze via detachering van werknemers (gelijk loon voor gelijk werk, voor alle looncomponenten) als deze via schijnzelfstandigheid.
- > Een Europees semester die het economische niet laat primeren op het sociale en het ecologische. En die budgettair beleid niet herleidt tot besparingen, maar ruimte geeft aan investeringen en sociale bescherming.
- > Een Europese strijd tegen belastingdumping, belastingfraude en belastingontwijking.
- > Het uitdragen en het beveiligen van het Europese model, ook via de handels- en investeringsakkoorden, in plaats van toe te geven aan de multinationals.

10. Voor een solidaire globalisering

Nationale overheden en Europese instanties die opkomen voor een betere wereld. Dat doe je door:

- > Wereldwijd op te komen, ook via handels- en investeringsakkoorden, voor vrijwaring en bevordering van sociale rechten, zeker ook voor syndicale vrijheid, het recht op collectief onderhandelen en het recht op veilig en gezond werk.
- > Migratiebeleid niet te versmallen tot personen die geëerd zijn door werkgevers en alle anderen onverschillig te weigeren of te verdrijven.
- > Bedrijven verantwoordelijk te maken voor het respect van de mensenrechten, arbeidsrechten en milieunormen in hun waardenketens. Met zowel op niveau van België, de Europese Unie en de Verenigde Naties een doeltreffend wettelijk kader inzake zorgplicht (human rights due diligence), in lijn met het memorandum van het Belgische middenveld.
- > Eindelijk 0,7% van het BBP te investeren in ontwikkelingssamenwerking, met erkenning van de rol van het middenveld en van vakbonden.

Prioriteiten	Federale speerpunten
1. Volledige werkgelegenheid en hoger loonaandeel	Vrijwaring index
	Hervorming Loonnormwet
	Vijf weken vakantie
	Strijd tegen sociale dumping
2. Kwaliteitsvolle jobs en loopbanen	Regularisatie studentenjobs
	Wegwerken discriminaties kmo's
	Ziekmakend werk bestraffen
3. Voltooiing werknemersstatuut	Gelijk vakantiegeld
	Gelijke loonwaarborg bij ziekte
	Volwaardige werknemersstatuut voor digitale platformen
4. Stevigere sociale zekerheid	Minima boven de Europese armoedenorm
	(Positieve) re-integratie van zieken
	Geen beperking in duur werkloosheidsuitkeringen noch versterking degressiviteit (integendeel)
	Fatsoenlijke pensioenen en pensioenleeftijd
5. Rechtvaardige fiscaliteit	Gelijke belasting inkomens uit vermogen (meerwaarden, huurinkomsten, inkoop eigen aandelen...)
	Wegwerken lageloonvallen
	Volwaardige vermogensbelasting op basis van vermogenskadaster
6. Meer zeggenschap voor de werknemers	Vrijwaring recht op collectieve actie
	Vrijwaring arbeidsrechten
7. Duurzame transitie	Uitbreiding sociaal energietarief
	Rechtvaardige transitie
8. Vlotte en verantwoorde mobiliteit	Kosteloos woon-werkverkeer
9. Europa in balans	Zie de speerpunten voor de Europese kandidaten
10. Solidaire globalisering	Due diligence

Memorandum Vlaams ACV

Regionale verkiezingen 2024

Het Vlaams ACV vraagt een rechtvaardig beleid, gericht op het ondersteunen van werknemers op hun verschillende levensdomeinen. Vlaanderen heeft zich ingeschreven in de doelstellingen van de Verenigde Naties voor duurzame ontwikkeling voor 2030 (SDG's 2030) vertaald in Visie2030. De beleidsmatige vertaling vraagt nog een veel grotere inspanning om de doelstelling daadwerkelijk te behalen.

Als Vlaams ACV zien we de komende legislatuur als bepalend om te komen tot een meer duurzaam, sociaal en rechtvaardig Vlaanderen in 2030. Met hefboomen op vlak van tewerkstelling, opleiding, huisvesting, mobiliteit, economie, energie, welzijn en innovatie kan Vlaanderen een verschil maken op eigen terrein.

Een omslag is echter nodig. Ondanks de nood aan arbeidskrachten vallen nog steeds te veel mensen uit wegens een gebrek aan werkbaar werk. De wachtrij voor sociale huisvesting blijft groeien en steeds meer mensen wachten vruchteloos op toegankelijkheid van openbaar vervoer. De kinderopvang kampt met overbelasting van begeleiders en een gebrek aan plaatsen. Meer dan 40% van de gezinnen heeft niet de middelen en mogelijkheden om hun woning aan te passen aan de nieuwe energie-standaarden, met gebrek aan levenskwaliteit en hoge kosten als gevolg.

Stuk voor stuk vergen deze uitdagingen een doordacht beleid met maatregelen die reële impact hebben. Stuk voor stuk vergen ze een sterke overheid die richting geeft en dit doet in breed overleg, met de sociale partners en het middenveld. Om zo een breed maatschappelijk draagvlak te realiseren voor het beleid. In dit memorandum reikt het Vlaamse ACV ideeën aan voor zo'n beleid. We doen dit niet aan de hand van algemene voorstellen, maar proberen concreet te zijn.

Dit memorandum is samen te lezen met de prioriteiten van het ACV voor de federale verkiezingen en met het memorandum van het Europees Vakverbond voor de Europese verkiezingen.

I. Algemeen

2024 dient zich aan al een belangrijk verkiezingsjaar. Als Vlaams ACV wensen we het belang van een doordacht, waarde-gedreven beleid met het oog voor alle burgers te onderstrepen.

Het Vlaams ACV vraagt:

- > het expliciet afwijzen van onverdraagzaamheid, discriminatie, racisme en extremisme. In een politiek klimaat waarbij populisme en extreemrechtse partijen en groeperingen en de verrechtsing in het beleid aan kracht winnen, wil het Vlaams ACV de solidariteit onder werknemers benadrukken. Wij verwelkomen en organiseren alle werknemers op de werkvloer en in de samenleving zonder onderscheid of discriminatie. Het Vlaams ACV veroordeelt alle uitspraken en handelingen die werknemers en burgers tegen elkaar opzetten en zo de onderlinge solidariteit proberen te ondergraven. Het Vlaams ACV veroordeelt ook de vertaling van extreemrechtse standpunten naar het beleid. We verwachten dat alle democratische politieke partijen dit ook doen en extreemrechts geen kans geven.
- > te streven naar communautaire rust. De belangen van huidige en toekomstige werknemers zijn niet gediend met een nieuwe staatsvorming indien deze de versplintering beoogt van de Sociale zekerheid, gezondheidszorg, het sociaal overleg en arbeidsrecht met de uitholling van werknemersrechten tot gevolg. Overstromingen, natuurrampen, stijgende energieprijzen, werkloosheid, oorlogen en de gezondheids crisis tonen aan dat we meer dan ooit nood hebben aan een brede solidariteit en samenwerking.

We vragen de toekomstige Vlaamse regering in gedeelde verantwoordelijkheid met de andere politieke bestuursniveaus werk te maken van een gedegen interfederaal coördinatiebeleid waar zowel het politiek als administratief niveau zorgen voor een volwassen samenwerking op het terrein en waarbij ook de advies-

en beheerdersrol van de sociale partners op alle niveaus wordt gehonoreerd.

- > expliciet de meerwaarde van het sociaal overleg in Vlaanderen, zoals veruitwendigd in het VESOC en de SERV te onderschrijven. We vragen daarbij ook om de sociale partners als representatieve organisaties te erkennen door met hen te komen tot gedragen akkoorden, en dat in alle sectoren privaat en publiek. We vragen ook het brede middenveld te honoreren en hun kennis en ervaring te betrekken in de verschillende beleidsdomeinen.
- > om in het kader van arbeidskrapte oog te hebben voor de lange termijn gevolgen van een onderbezetting van de maatschappelijke dienstverlening in zorg, onderwijs, etc. Te weinig personeel leidt binnen maatschappelijke sectoren al snel tot wachtlijsten, druk op de kwaliteit, verhoogde werkdruk, ongezonde concurrentie en imago-problemen voor sectoren die al de nodige knelpunten qua instroom kennen, met nefaste maatschappelijke gevolgen. De Vlaamse overheid heeft daar als werkgever en regelgever een belangrijke verantwoordelijkheid en de nodige hefboomen. We vragen dan ook structureel en recurrent in te zetten op maatregelen die mensen stimuleren en financieel ondersteunen om de stap te maken naar én aan het werk te blijven in deze maatschappelijk essentiële sectoren.

II. Loopbaanbeleid moet de rode draad zijn in het arbeidsmarktbeleid

De arbeidsmarkt in Vlaanderen is doorheen de jaren krapper geworden door het effect van de vergrijzing. Een krappe arbeidsmarkt kan een verhaal van kansen en inclusie zijn, maar enkel als de juiste keuzes worden gemaakt. De beleidsaandacht focust zich te sterk op de instroom op de arbeidsmarkt en te weinig op de verdere loopbaan.

Om de talenten van mensen optimaal te benutten, moet iedereen de kans krijgen zich blijvend bij te scholen en begeleid te worden in hun loopbaankeuzes. Een bedrijfsbeleid waar werkbaar werk niet voorop staat is menselijk en maatschappelijk niet aanvaardbaar. Ook voor wie niet mee kan op de reguliere arbeidsmarkt kunnen mogelijkheden tot arbeidsparticipatie worden voorzien, met respect voor hun mogelijkheden en waardigheid.

Cruciaal is dat het arbeidsmarktbeleid niet verengd blijft tot een eigen silo, maar ondersteund wordt in de doelstellingen binnen het woonbeleid, welzijnsbeleid en mobiliteitsbeleid. Alleen zo kan er een structureel hoger participatieniveau worden bereikt.

1. Geen verhoogde werkzaamheid zonder Werkbaar werk

De werkbaarheidsmonitor van 2019 gaf aan dat de globale werkbaarheidsgraad in Vlaanderen 49,6% bedroeg, een dieptepunt in de metingen. De cijfers van 2023 moeten aantonen of we verder wegzakken of er een kentering wordt ingezet. We zijn alvast steeds verder verwijderd van de initiële doelstelling van een cijfer van 60% tegen 2020.

Speerpunt:

Richt een werkbaarheidsfonds op waar verschillende instrumenten en ondersteuningsmogelijkheden verzameld worden en die aanbodsgewijs door werkbaar-werk consulenten bij organisaties, privaat en publiek, kunnen worden binnengebracht. Werk met ondersteuningsrechten om maatgericht te kunnen werken en de project aanpak te overstijgen. Betrek de sociale partners in het beheer van een dergelijk fonds.

Het Vlaams ACV vraagt:

- > Een blijvende ondersteuning voor het instrument van de werkbaarheidsmonitor, een uniek en wetenschappelijk gevalideerd instrument dat de werkbaarheid in Vlaanderen in kaart brengt.

- > Voer het SERV-actieplan werkbaar werk en het werkgelegenheidsakkoord op vlak van werkbaar werk integraal uit
- > Richt een paritair aangestuurd werkbaarheidsfonds wordt opgericht dat massaal sectoren, ondernemingen en organisaties ondersteunt met het in kaart brengen van de werkbaarheid en het uitvoeren van verbeteringsacties. Dit alles moet in samenspraak gebeuren met werknemers en hun (sectorale) vertegenwoordigers.
  - Veranker dit fonds in regelgeving en voeg de werkbaarheidscheques hieraan toe als één van de in te zetten instrumenten
- > Zet in op sociale en technologische innovatie die werkbaar werk versterkt.
- > Zet in op de ondersteuning werk-gezin door een verbreding van de aanmoedigingspremies zowel in bereik als hoogte van de tegemoetkoming.
  - door een aanmoedigingspremie te voorzien voor vaders/meeouders die hun vaderschapsverlof/meeouderschapsverlof volledig opnemen. Bij 1 op 3 van de geboortes wordt dit verlof nog altijd niet volledig opgenomen;
  - door de aanmoedigingspremie voor alleenstaande ouders te verhogen wanneer zij tijdskrediet met zorgmotief opnemen. Voor deze groep voorziet de federale reglementering immers nog geen verhoogde tegemoetkoming. Voor het thematisch verlof wel.
  - door de voorwaarden voor het verkrijgen van een aanmoedigingspremie zorgkrediet gelijk te stellen met de uitbreiding van de definitie gehandicapt kind bij de opname van federaal tijdskrediet;
  - door een ondersteunend beleid te voeren rond mantelzorg. Concreet stellen we voor om de aanmoedigingspremie zorgkrediet te verhogen voor personen die halftijds of voltijds verlof voor medische bijstand, voor palliatief verlof of voor tijdskrediet voor de zorg voor hulpbehoevende personen nemen.
  - door het Vlaamse zorgkrediet te versterken. Er moeten ook hogere en welvaartsvaste uitkeringen komen. Opname van dit krediet moet mogelijk zijn voor de zorg voor een kind tot en met 18 jaar (en 21 jaar voor kinderen met een beperking). Ook de uitbrei-

ding van de definitie gehandicapt kind zoals geldt bij het federaal tijdskrediet, moet overgenomen worden in het Vlaams zorgkrediet;

2. Iedereen moet kunnen rekenen op passende begeleiding en opleiding voorafgaand en tijdens de loopbaan

De deelname van kwetsbare groepen aan opleiding is beperkt, net als hun opname van loopbaan en opleidingsincentives. Om werknemers doorheen de loopbaan te versterken is een verhoogde aandacht nodig aan de toegankelijkheid en het bereik van de verschillende loopbaan en opleidingsinstrumenten.

Speerpunt:

*Zet in op flankerend beleid waarbij werknemers veel sterker worden aangemoedigd na te denken over hun loopbaan en opleidingsmogelijkheden. **Maak werk van de ondersteuning van brugfiguren naar leren** die mensen effectief kunnen toeleiden naar de verschillende incentives. Deze dienen op hun beurt laagdrempelig genoeg te zijn.*

Het Vlaams ACV vraagt:

- > Om de aandacht voor levenslang leren en ontwikkeling vanaf het eerste levensjaar mee te nemen doorheen elke levensfase. Dat betekent dat er van bij de start voldoende dient geïnvesteerd te worden in de pedagogische begeleiding in kinderopvang en in een sterk en kwalitatief aanbod in het onderwijs.
- > Het realiseren van meer succesvolle leerloopbanen bij leerlingen, door te investeren in loopbaanleren en onderwijsloopbaanbegeleiding (o.a. studiekeuze en beroepskeuzebegeleiding).
- > Het versterken van het beroepsgerichte en technisch secundair onderwijs met het oog op het realiseren van een gelijkwaardige kwaliteit tussen onderwijsfinaliteiten en scholen.
- > Het hoger onderwijs haar expertiserol in het kader van levenslang leren beter te laten waar maken, door in te zetten op een betere wisselwerking tussen het werk -en

onderwijsveld en meer te investeren in het hoger beroepsonderwijs.

- > dat het duaal leren verder als een volwaardige leerweg ontwikkeld en op de kaart wordt gezet. De methodiek van duaal leren moet van secundair tot hogere onderwijsniveaus kunnen toegepast worden. Er moet een bijkomend beroeps kwalificerend traject ontwikkeld worden voor leerlingen die niet in duaal leren kunnen instappen zodat schoolverlaters worden aangezet tot een kwalificerend traject;
- > Op de werkvloer zelf moet ingezet worden op de versterking van mentoren ter begeleiding van lerenden en werkzoekenden in opleiding op de werkvloer.
- > Competenties meer zichtbaar te maken de invoering van een kosteloos competentiepaspoort,. Daarmee kunnen lerenden, werknemers, werkzoekenden en nieuwkomers met migratieachtergrond de competenties die ze hier of in het buitenland vergaard hebben op de schoolbanken, op de werkvloer, in een beroepsopleiding, via een engagement in het vrijwilligers-, syndicaal of jeugdwerk leren beschrijven en registreren. Dit competentiepaspoort dient ingeschoven te worden in de leer-en loopbaanrekening.
- > fors te investeren in loopbaanlang leren:
  - Door de loopbaanbegeleiding toegankelijker te maken met lagere instapvoorwaarden en bredere verspreiding. De anciënniteitsvoorwaarde dient te vervallen en het aantal check waarop men recht heeft te verhogen;
  - Door de competentiechecks verder uit te werken en te koppelen aan effectieve begeleiding voor het invullen, maar vooral het interpreteren van de resultaten.
  - door methodieken te promoten en te ondersteunen die mensen, en zeker zij die kortgeschoold zijn, richting vorming en opleiding (bege)leiden. We bepleiten het uitrollen en ondersteunen van leercoaches op de werkvloer die laagdrempelig mensen bewust kunnen maken en inzicht geven in de opleidingsmogelijkheden

> de financiële ondersteuning voor vorming en opleiding fors uit te breiden.

- We pleiten voor een niet begrensde financiering voor het Vlaams opleidingsverlof. Het recht van de werknemer tot het opnemen van VOV dient ten allen tijde gevrijwaard te worden.
- De aanmoedigingspremie voor het opleidingskrediet moet fors toenemen voor personen die halftijds of voltijds hun werk onderbreken om opleiding te volgen. Op deze manier moeten mensen meer tijd kunnen nemen voor opleiding.
- > Verder te werken aan een volwaardige leer-en loopbaanrekening, waar zij alle ondersteuningsmogelijkheden waar ze recht op hebben overzichtelijk kunnen raadplegen en makkelijker kunnen opnemen (bv. loopbaanbegeleiding, VOV, opleidingscheques, job- en taal coaching, ...). Dergelijke leerrekening dient goed te worden afgestemd met de federale learning account. Ook federale rechten zoals tijdskrediet moeten hier een plaats in krijgen.
- > een automatische koppeling van de doelgroepkorting voor jongeren en langdurig niet-actieven aan verplichte opleidingsinspanningen van de werkgever. Beide groepen hebben extra baat bij opleiding bij de start van hun job.
- > digitale uitsluiting te vermijden door in te zetten op digitale inclusie. Hierbij moet uiteraard aandacht zijn voor het ontwikkelen en up-to-date houden van digitale skills, maar even goed voor de laagdrempelige en betaalbare toegang tot digitale diensten en het op poten zetten van een digitale architectuur voor burgers.
- > om de toegang naar het volwassenenonderwijs laagdrempelig te houden. Daartoe moet het aanbod, en daaruit volgend ook de middelen, toelaten om tegemoet te komen aan de diversiteit van doelgroepen binnen het volwassenenonderwijs.
  - Binnen de arbeidsmarktgeoriënteerde opleidingen moeten vormen van werkplekleren en duaal leren verder gestimuleerd worden. Aangepaste programmering moet de participatie van werkenden faciliteren.

3. Een inclusieve arbeidsmarkt zorgt voor meer participatie

Een inclusieve arbeidsmarkt zorgt ervoor dat drempels op het niveau van alle werknemers en op het niveau van ondernemingen en bij de overheid worden weggewerkt om iedereen de kans te geven deel te nemen aan de arbeidsmarkt. Bij de groep die momenteel niet aan de slag is spelen vaak structurele drempels nog een belangrijke rol.

Speerpunt:

*We vragen een **open contingent in de sociale economie** zodat minstens 5000 extra plaatsen kunnen worden gegarandeerd. Dat kan een oplossing bieden aan het gebrek aan passend aanbod aan de groep langdurig werkzoekenden en andere groepen waarvoor geen plaats wordt gemaakt op de arbeidsmarkt.*

Het Vlaams ACV vraagt:

- > De VDAB een duidelijk regie én actorrol te geven in het Vlaams arbeidsmarktbeleid
  - Het is de VDAB die het Vlaams arbeidsmarktbeleid op het terrein moet aansturen als enige regisseur. De VDAB moet de nodige capaciteit krijgen om de verschillende rollen: activerings-, data- en loopbaanregie te vervullen.
  - Een regierol is pas zinvol als VDAB zicht heeft op de noden van bemiddeling op het terrein door zelf een actor rol te spelen. De garantie van het bemiddelingsaanbod betekent dat VDAB steeds voldoende capaciteit moet hebben om zelf in te staan voor de rol van actor in de bemiddeling.
  - Samenwerking met lokale besturen kan een versterking zijn wanneer dit gebeurt met gezamenlijke doelstelling en met onderscheid van de rechten en plichten van verschillende doelgroepen. De opvolging van werkzoekenden gebeurt door VDAB, lokale besturen kunnen hier als actor een aanbod voor aanbieden, maar zijn niet regisseur in het bemiddelingstraject.
- > een fair activeringsbeleid voor iedere werkzoekende:
  - Werkzoekenden voorbereiden op een job via werkpleklers (IBO, tew, wijkwerken, ...) is zinvol, maar moet strikt beperkt worden in tijd. Werkpleklers moet de kortste weg naar duurzaam werk zijn. We willen geen draaideureffecten. Daarom moet de begeleiding op de werkvloer en vanuit de VDAB beter georganiseerd worden. Tijdens een periode van werkpleklers mag de werkloosheidsuitkering niet dalen. Dit Vlaamse Regering moet hiervoor sterk aandringen bij de federale regering.
  - IBO is de meest gekende vorm werkpleklers. We vragen een verbetering van het instrument met een versterkt opleidingsplan, waar een strakkere opvolging en begeleiding centraal staan.
  - Het beschikbaar aantal plaatsen in Wijkwerken voor werklozen moet worden uitgebreid als er een tekort is;
  - Werkzoekenden moeten, voor alle Vlaamse tewerkstellingsmaatregelen, meer zicht krijgen op welke rechten en plichten zij hebben. Hiervoor moet er een online rechten en plichten verkenners worden opge maakt, gekoppeld aan een overzicht van de Vlaamse tewerkstellingsmaatregelen. Net als de plichten, moet ook de rechten afdwingbaar zijn;
  - Gemeenschapsdienst dient te worden afgevoerd als term en concept.
  - Interim-arbeid biedt geen garantie op duurzame tewerkstelling en dient te worden uitgesloten uit de Vlaamse tewerkstellingsmaatregelen (RSZ-kortingen en individueel maatwerk)
- > Nieuwe groepen aan te spreken in een correct rechten en plichten kader:
  - In plaats van over te gaan tot uitkeringssancties voor werkzoekenden bij het niet opdagen op een afspraak, dient het systeem van tijdelijke schorsing te worden ingevoerd, waardoor werkzoekenden in het begeleidingstraject worden behouden in plaats van hen achteraf uit te sluiten.
  - Een inschrijvingsplicht bij VDAB kan niet gelieerd zijn aan ongerelateerde sociale voordelen, maar moet gekoppeld zijn aan de statuten van de persoon zelf, zodat rechten en plichten helder zijn. De inschrij-

vingsplicht van sociale huurders dient te worden afgeschaft.

- Langdurig zieken in een traject naar werk moeten begeleid worden met aandacht voor de medische situatie. Artsen dienen te worden ondersteund om de component werk in re-integratie te bekijken, maar alleen zij kunnen oordelen of een persoon medisch geschikt is voor een traject naar werk. Vrijwilligheid en de nodige omkadering dienen in dergelijk traject centraal te staan.
  - Wie bewust niet-beroepsactief is, moet steeds beroep kunnen doen op de ondersteuning van VDAB en anderen om de stap te zetten naar de arbeidsmarkt, maar kan niet verplicht of benadeeld worden voor de eigen keuze.
- > Een passend aanbod te voorzien voor elke werkzoekende
- Activering moet leiden naar een kwaliteitsvolle, duurzame job. Sommige werkzoekenden gaan van traject naar traject ondanks al hun inspanningen om een job te vinden. Als de werkzoekende zich correct aan de opgelegde inspanningen houdt, maar geen job wordt gevonden, moet de overheid een garantie op werk bieden;
  - Een groot aandeel van de langdurig werkzoekenden zouden mits de nodige begeleiding wel aan het werk kunnen binnen sociale economie. Werken in sociale economie is voor de werkzoekende en de samenleving voordeliger. Er moeten dus extra plaatsen bijkomen, wat het beste kan door de contingentering af te schaffen. Voor die werkzoekenden waar zelfs de sociale economie niet kan volstaan, kunnen bijkomende initiatieven worden opgezet om een bredere waaier aan activiteiten te kunnen aanbieden zoals de zones zonder langdurige werkloosheid in Frankrijk, onder andere door via verhoogde compensatie de nood aan economisch rendement te doen dalen en activiteiten met een meer maatschappelijk belang ook een plaats te geven. Een correct werknemersstatuut moet de basis zijn van de tewerkstelling.
  - Voor mensen waarvoor blijkt dat zij niet toeleidbaar zijn naar betaald werk of naar arbeidsmatige activiteiten, moet ingezet worden op een kwaliteitsvol traject maatschappelijke oriëntering richting welzijn.

De Vlaamse Regering moet er op aandringen bij de federale regering dat deze personen zekerheid hebben over hun inkomen en dat dit inkomen niet verder daalt;

- Arbeidsmatige activiteiten Welzijn en sociale economie dienen strikt gescheiden te blijven. AMA Welzijn hoort niet thuis op collectieve werkvloeren.
  - Arbeidsmatige activiteiten kunnen niet gezien worden als een 'eindeloopbaan' voor doelgroepwerknemers in de sociale economie. Waar nodig dient de ondersteuning in de job te worden verhoogd om werknemers aan het werk te houden;
- > Een grondige hervorming van het dienstencheque-systeem. De sector vertegenwoordigt een aanzienlijke tewerkstelling in Vlaanderen met 90.000 werknemers, waarvan 97% vrouwen en 55% werknemers van buitenlandse origine. De laatste jaren zien we een sterke economische concentratie waarbij enkele grote bedrijven de markt domineren en zeer winstgevend zijn; de kleinere bedrijven krijgen het steeds moeilijker. De sector kent zeer hoge cijfers inzake ziekteverzuim en invaliditeit. De huishoudhulp lopen ernstige gezondheidsrisico's en zagen hun koopkracht in reële termen dalen de voorbije 10 jaar. Deze sector in crisis heeft nood aan een model 2.0. De Vlaamse overheid, die instaat voor de regulering en voor 70% van de inkomsten, dient het systeem grondig te hervormen.
- Subsidies moeten geconditioneerd zijn: koppel subsidies aan kwalitatieve voorwaarden zoals een omkaderingsnorm, begeleiding van kwetsbare werknemers, een daadwerkelijk gezondheids- en preventiebeleid, ...
  - Bedrijven moeten volledige transparantie geven over de besteding van inkomsten; winsten en reserves moeten maximaal geïnvesteerd worden in kwalitatieve tewerkstelling en dienstverlening. Dividenden aan aandeelhouders horen niet thuis in een gesubsidieerde sector.
  - Hervorm de klantenbijdrage zodat deze blijk geeft van een correcte waardering voor het geleverde werk en het systeem financieel stabiel blijft.
  - Leg minimale normen voor vorming vast en controleer de naleving ervan.

- Herwaardeer het principe van doorstroom uit de sector. Zet in op doorgroeimogelijkheden naar andere jobs.
  - Voorzie in de erkenningsvoorwaarden de verplichting tot naleving van het welzijnsbeleid zoals het verplicht medisch toezicht, het gebruik van ergonomisch werkmateriaal en veilige schoonmaakproducten, verplichte risicoanalyse via huisbezoeken bij klanten, enz.
  - Investeer in een sterkere maatschappelijke waardering van de job om het werk aantrekkelijker te maken.
- > op een ernstige manier werk te maken van de strijd tegen discriminatie op de arbeidsmarkt.
- Met het individueel maatwerk kunnen reguliere werkgevers zowel loonondersteuning als begeleidingspremies krijgen voor het aanwerven van kwetsbare werkzoekenden. Als blijkt dat zij nog steeds geen plaatsen voorzien, moet er een koppeling worden gemaakt tussen andere steunmaatregelen en het voorzien van een verplicht aantal plaatsen.
  - Het invoeren en gebruiken van praktijktesten in plaats van zelfregulering. Wanneer uitgevoerd binnen de sector dienen ze paritair te worden aangestuurd.
  - Een correcte registratie van sollicitaties en werkgeversfeedback verplicht te maken bij VDAB én partners, wat vergelijkend onderzoek via statistische gegevens mogelijk maakt.
  - Het verruimen van anonieme sollicitaties
  - Het tijdelijk uitsluiten van werkgevers voor alle verdere ondersteuning vanuit de Vlaams overheid bij vaststelling van discriminatie
- > Om begeleiding van werknemers doorheen de loopbaan te versterken
- Werknemers die voordien al 2 jaar of meer niet actief waren op de arbeidsmarkt moeten zelf beroep kunnen doen op jobcoaching. Het aanbod van jobcoaching dient daarom nog te worden uitgebreid en het recht voor de werknemer dient actief te worden gepromoot.
  - Werkzoekenden en werknemers moeten de mogelijkheid krijgen een competentiecheck te volgen op vaste tijdstippen in hun loopbaan, samen met de nodige begeleiding om aan de uitslag eventueel gevolg te kunnen geven.
- Ook mensen die niet-actief zijn op de arbeidsmarkt moeten het recht krijgen loopbaan advies te volgen, zodat ze bewust de stap naar de arbeidsmarkt kunnen zetten.
- > Een sterker kader uit te werken voor werknemers in het kader van economische migratie en zo misbruik voorkomen door
- De arbeidsmigrant een instapcursus arbeidsrechten te geven van twee tot drie werkdagen over de arbeids- en verblijfsrechten en -plichten, tijdens de werkuren en gratis voor de arbeidsmigrant.
  - De kosten van de arbeidsmigratie bij de werkgever te leggen en terugvorderbaar te maken. Het huidige systeem leidt tot afspraken tussen werknemer en werkgever die niet worden nagekomen of als voorwendsel worden gebruikt. Sommige werkgevers beloven de kosten terug te betalen, maar doen dit nooit. Andere houden de kosten af van het loon. Werknemers die dat meemaken moeten dit kunnen melden en terugvorderen.
  - Rekruteringsbureaus te laten beantwoorden aan strenge voorwaarden. Kleine of eerder nieuwe bedrijven trekken arbeidsmigranten aan om hieraan de slag te gaan. Ze doen dat nu zonder voorwaarden. Enkel via de geaccrediteerde bureaus kan arbeidsorganisatie georganiseerd worden. Na de aanvraag en indiensttreding moet de afhankelijkheidsrelatie met het rekruteringsbureau doorgeknipt. Het mag nooit gaan om rekrutering en sourcing tegelijk.
  - Gegarandeerde huisvesting van arbeidsmigranten een voorwaarde te maken in de vergunningsaanvraag. Potentiële werkgevers van buitenlandse werknemers moeten aantonen dat de arbeidsmigranten vanaf het moment van aankomst correct gehuisvest zullen worden. ‘
  - de mogelijkheid te versterken voor een werknemer om effectief klacht in te dienen. Als er problemen zijn met de gecombineerde vergunning, dan wordt die vandaag ingetrokken. De werknemer verliest daardoor meteen zijn werk en na drie maanden zijn verblijf. Als we een gecombineerde vergunning voor

kwetsbare werknemers die misbruik melden ontwikkelen, krijgt de arbeidsmigrant na het indienen van de klacht een verblijf van één jaar om bij een nieuwe werkgever aan de slag te gaan zoals in Canada en Finland.

- De zorgplicht voor ondernemingen versterken zodat zij niet eenmalig op papier, maar herhaaldelijk en op het terrein moeten nakijken of er geen sprake is van illegale tewerkstelling en andere sociale wan toestanden in hun Europese en mondiale ketens.
  - Bij vaststelling van illegale tewerkstelling dienen bedrijven voor een bepaalde periode te worden uitgesloten van overheidsopdrachten.
- > Een manier voorzien voor reguliere tewerkstelling van personen zonder wettig verblijf
- door te zoeken hoe personen zonder wettig verblijf die in de informele economie werken in knelpuntberoepen, de transitie van informele naar formele tewerkstelling kunnen maken en een arbeidskaart kunnen bekomen (en een daaraan gekoppeld verblijfsrecht). Dit moet gebeuren vooraleer men op zoek gaat naar werknemers uit derde landen om deze knelpunten in te vullen.

III. Burgers en gezinnen ondersteunen op alle levensdomeinen

1. Gezinnen beter ondersteunen

Speerpunt:

*Het groeipakket is één van de belangrijkste instrumenten in het Vlaamse gezinsbeleid. Door de onderindexering de voorbije legislatuur lopen gezinnen blijvend een ondersteuning mis. Het **groeipakket moet opnieuw aan de gezondheidsindex worden gekoppeld** en daarnaast moeten de sociale toeslagen gericht worden verhoogd.*

Het Vlaams ACV vraagt:

- > Een versterking van het groeipakket
  - Door een koppeling van het groeipakket en de verschillende bedragen aan de gezondheidsindex in plaats van een artificiële indexatie.
  - Door een versterking van de sociale toeslagen zowel door het verhogen van de sociale toeslagen voor de laagste inkomens, als door een verbreding die ene geleidelijke afbouw toelaat. Zo worden promotieval len vermeden;
  - Door de participatietoelagen en de kinderopvangtoeslag te heroriënteren.
  - Het inkomensbegrip van het groeipakket te herdefiniëren. Door te kijken naar het belastbaar inkomen worden nu oneigenlijke sociale toeslagen toegekend aan gezinnen met hoge inkomens uit andere bronnen.
  - Door het betrekken van de sociale partners in het beheer van het groeipakket
- > Een nieuwe impuls voor de kinderopvang
  - Door bijkomend te investeren in gelijke loon- en verbeterde werkvoorwaarden conform gelijke voorwaarden voor alle kind begeleiders en opvanginitiatieven in een duurzaam statuut, zoals een werknemersstatuut voor alle onthaalouders
  - Door meer middelen te voorzien voor omzetting van kindopvangplaatsen trap 1 naar trap 2 alsook bijkomende IKT plaatsen, vooral in die wijken waar nu weinig kinderopvang is voorzien.
  - Door de begeleider-kind ratio te laten dalen naar 5 kinderen per begeleider bij groepsopvang baby's en peuters en 1:14 in Buitenschoolse kinderopvang
  - Door de buitenschoolse kinderopvang te versterken op vlak van aanbod, betaalbaarheid en toegankelijkheid. We pleiten voor het versterkt inzetten op het samenbrengen van vrijetijdsaanbod en BKO binnen de ruime schoolomgeving om participatie te verhogen en tegelijk ouders te ontlasten.
  - Door meer flexibele kinderopvang mogelijk te maken, zowel in gebruik als in uren waarop de ouders er van gebruik kunnen maken.

- Versterk de doorgaande lijn en stem kinderopvang en kleuteronderwijs beter op elkaar af met een geïntegreerde benadering.
- > De garantie dat elk kind binnen een redelijke afstand recht heeft op een plek in de kinderopvang en een geschikte school om zo het leerrecht te garanderen en de ouders de mogelijkheid te geven om te participeren op de arbeidsmarkt.
- Momenteel zijn bepaalde wijken onderbedeeld op het vlak van kinderopvang. Vaak gaat het om wijken met meer lage inkomens. Zo wordt de participatiekloof vergoot en ouder bemoeilijkt om hun kinderen naar de opvang te sturen. De focus moet dus niet alleen liggen op het vergoten van het aantal plaatsen in bestaande initiatieven, maar ook het openen van nieuwe opvanginitiatieven.
  - Bepaalde onderwijstypes, bv het buitengewoon onderwijs, zijn zo goed als onbereikbaar voor sommige leerlingen. Dat leidt tot onmenselijke reistijden via speciaal vervoer of vraagt ouders de taak volledig op zich te nemen, ten koste van onder meer hun arbeidsdeelname.

2. Een breed en toegankelijk zorg en welzijnsbeleid

Speerpunt

*De Vlaams sociale bescherming is een belangrijk instrument voor allé Vlamingen. Het is daarom onaanvaardbaar dat de toegang zou worden beperkt tot mensen die hier al 10 jaar wonen. De **inperking die de voorbije legislatuur werd ingevoerd dient te worden teruggedraaid en de toegankelijkheid van de sociale bescherming dient te worden versterkt.***

Het Vlaams ACV vraagt:

- > de uitbouw en de versterking van een goede Vlaamse Sociale Bescherming voor niet-medische zorg, met extra aandacht voor:
- de toegankelijkheid. Strengere toegangsvoorwaarden voor zogenaamde nieuwkomers zijn een inperking van het recht op sociale bescherming en moeten teruggedraaid worden;
  - de kwaliteit van de zorg door te investeren in extra personeel en in de opleiding ervan;
  - het persoonsvolgende financieringssysteem in VSB. de ervaring in de gehandicaptenzorg leert dat er negatieve effecten kunnen optreden naar kwaliteit van zorg en stabiliteit van dienstverlening. Een hervorming van het financieringsmodel moet met de juiste uitgangspunten gebeuren: toegankelijkheid en betaalbaarheid voor iedereen, kwaliteit voor iedereen en een solidaire financiering en voldoende personeel met goede loon- en arbeidsvoorwaarden.
  - de transparantie van het systeem voor de burger;
  - de betaalbaarheid ervan. Wat we vandaag zien in de ouderenzorg, nl. dat velen de rusthuisfactuur niet kunnen betalen, is onaanvaardbaar.
  - De bijdrage voor de Vlaamse sociale bescherming dient progressief te worden bepaald in plaats van forfaitair zoals nu het geval is.
- > In de nabije toekomst moet blijvend geïnvesteerd worden in zorg en welzijn.
- Het aanpakken van de wachtlijsten in de verschillende zorgdomeinen, zoals de jeugdhulp, psychiatrie en gehandicaptenzorg, ook voor die categorieën met lage prioriteit.
  - Het versterken van de loon- en arbeidsvoorwaarden van de zorgberoepen met meer aandacht voor werkbaar werk en een aantrekkelijke loopbaan. Onzekere statuten zoals flexi-jobs horen niet thuis in de zorg.
  - Middelen moeten in de sector blijven, dus er dient een verbod te komen op winstuitkering naar aandeelhouders voor zorg en welzijnsorganisaties en een strengere controle op financiële stromen in commerciële woonzorggroepen.

3. Terug naar de basis in het mobiliteitsbeleid

Transport van personen en goederen heeft een grote klimaatimpact. De transportsectoren in de EU zijn goed voor meer dan 25% van de uitstoot. En door de sterke groei geraakt de uitstoot door transport maar niet naar beneden. Er moeten serieuze stappen gezet worden tegen 2030 naar een klimaatneutraal mobiliteitssysteem.

Zo'n nieuw systeem vergt ook nieuwe evenwichten die minder ondersteunend zijn voor de sterke schouders en filevrije automobiliteit, maar meer inzetten op openbaar vervoer en basismobiliteit, zeker voor zwakkere groepen.

Speerpunt

*Het openbaar vervoer moet dringend heropgewaardeerd worden. Het Vlaams ACV vraagt daarom **basiseikbaarheidsrechten voor alle reizigers**, geen verdere privatisering, kwaliteitsvol vervoer op maat, het openbaar vervoer als één geheel, een recht op kosteloos O.V. voor elke werknemer en meer financiële slagkracht.*

Het Vlaams ACV vraagt:

- > Alternatieven aanreiken voor vracht- en autoverkeer met emissies, door electrificatie en door bevordering van openbaar vervoer en meer gebruik van andere vervoersmodi (van fiets tot de binnenvaart):
  - De “last mile” in de logistiek en de e-commerce verduurzamen via het gebruik van cargo fietsen, pakketautomaten, overslag hubs, laaideilanden en het terugdringen van lege kilometers. Maak van emissievrije beleving in woon- en stadskernen – zoals beloofd maar niet gerealiseerd in de vorige legislatuur – op zeer korte termijn de norm.
  - Zorg ervoor dat binnenschepen overal toegang krijgen tot een groen walstroomnetwerk en stimuleer het gebruik ervan.

- Zorg ervoor dat goederenvervoer meer gebruik kan maken van geëlektrificeerd spoornetwerk
  - Investeer in de bereikbaarheid van internationale knooppunten (havens en luchthavens) voor het vervoer. Zorg voor vervoersoplossingen op maat om de havens en Brussels Airport bereikbaar te maken voor werknemers. Schaf de diablo taks af voor werknemers. Stimuleer initiatieven van collectief vervoer waar de bediening van openbaar vervoer niet mogelijk is.
  - Werk participatief een langtermijnstrategie voor de luchthaven uit dat hinder beperkt met duurzaamheids- en geluidsnormen voor de vloot en rekening houdt met de impact op tewerkstelling.
- > De kwaliteit en het gebruik van het Vlaams openbaar vervoer moet absoluut omhoog, zeker in het woon-werkverkeer:
- Een recht op maatschappelijke belangrijke bestemmingen (scholen, ziekenhuizen, werkvloeren, ...) moet gegarandeerd worden met concrete kwantitatieve bereikbaarheidsnormen en indicatoren. O.V. Vervoerplanning en nieuwe mobiliteitsprojecten moeten niet alleen rekening houden met het intrinsiek reizigerspotentieel zoals momenteel het geval. Ook betalingsbereidheid, vervoersbehoeften van kwetsbare doelgroepen, autoafhankelijkheid en het inkomensniveau van bewoners in woongebieden moeten belangrijke criteria worden in de methodiek vervoerplanning van de Vlaamse overheid.
  - er moet meer geld geïnvesteerd worden in het veruimen van het openbaar vervoer met bijzondere aandacht voor betere doorstroming voor het openbaar vervoer;
  - creatieve vormen van financiering van het openbaar vervoer moeten ontwikkeld worden. En werkgevers en projectontwikkelaars verantwoordelijkheid laten opnemen en laten meebetalen;
  - We willen dat regelmatige bussen, treinen en metro's naadloos op elkaar afgestemd zijn. Dat vraagt om één netwerk, één dienstregeling, één ticket en één tarief voor de hele rit. En het vraagt om een sterke samenwerking en gecoördineerde planning tussen de verschillende regieniveaus op het vlak van tariefsamenhang, investeringen, vervoerplanning,

optimale benutting van het openbaar vervoer etc....

- het gebruik van O.V. moet veel sterker gestimuleerd worden. Dat moet gebeuren door de invoering van één tarief waarmee pendelaars onbeperkt kunnen reizen met verschillende vervoersmiddelen. Ook de prijszetting moet veel aantrekkelijker worden ten opzichte van de bedrijfswagen. We streven naar kosteloos openbaar vervoer voor pendelaars. Dit willen we realiseren via ofwel 100% van de kost voor de werkgever of een uitbreiding van een 80/20 betaalersregeling voor het spoor naar het gehele openbare vervoersnetwerk. Gezinnen met een laag inkomen moeten blijven kunnen genieten een automatisch recht op een verhoogde mobiliteitstegemoetkomingen voor openbaar vervoer;
  - zowel wat betreft de regie van de verschillende vervoerslagen, de regulering van de verschillende private aanbieders, de digitale reserveringscentrale (hop-in centrale) als de rol van de lokale besturen, moet men beroep doen op de bestaande expertise van de Lijn;
  - We zijn tegen een verdere privatisering van de Lijn. We willen dat de Lijn zelf instaat voor minstens 50% van de gereden kilometers, ook in het lokale vervoer op maat. De CAO voor het stads- en streekvervoer moet ook van toepassing zijn voor de chauffeurs actief in de verschillende vormen van lokaal vervoer op maat (VOM). Dit is nodig om te vermijden dat VOM afglijdt naar pure privatisering van het O.V met mindere kwaliteit en slechtere loon- en arbeidsvoorwaarden.
- > Het uitbouwen van fietsinfrastructuur en infrastructuur voor collectief vervoer naar industriezones
- > bedrijven verantwoordelijk te stellen voor hun locatie- en mobiliteitskeuzes door:
- hen meer onroerende voorheffing te laten betalen wanneer zij zich vestigen op locaties die enkel met de auto bereikbaar zijn en geen bijdrage leveren in alternatieve collectieve vervoersoplossingen naar het werk (collectief bedrijfsvervoer, waterbus,...);
  - verplicht sociaal overlegde bedrijfsvervoerplannen in elk bedrijf of organisatie te laten uitvoeren.
- > Hervorm de vervoersfiscaliteit, waarbij het principe van

“de vervuiler betaalt” in evenwicht wordt gebracht met de noodzaak tot een sociaal-rechtvaardige spreiding van lasten en een stabiele inkomstenbron voor het Vlaams gewest, onder meer door:

- > Een intergewestelijke strategie met de lokale besturen en de sociale partners, over wegbeprijzing voor goederen- en personenvervoer.
- > De kilometerheffing bij vrachtwagens meer te laten afhangen van de congestie en de uitstoot van schadelijke emissies. Deze kilometerheffing voor vrachtwagens uitbreiden naar bestelwagens en lichte vracht.
- > Voor wegbeprijzing van personenwagens ook geleidelijk overstappen naar heffingen gericht op het beperken van schadelijke emissies waarbij ook veel meer rekening gehouden wordt met draagkracht dan nu het geval. Dat moet via criteria zoals het vermogen van de wagen, de aankoopwaarde van de (elektrische) wagen of door een onderscheid te maken tussen lichte en zware elektrische wagens. Een hervorming van de wegbeprijzing van personenvervoer moet sociaal doordacht en voorafgaand sociaal overlegd zijn. Het mag niet leiden tot een verdere toename van vervoersarmoede en geen ongelijke impact hebben op autoafhankelijke werknemers en burgers die aangewezen zijn op de eigen wagen om te gaan werken of belangrijke bestemmingen zoals ziekenhuizen te bereiken.

IV. De duurzame transitie versterken

1. Een inclusief en klimaatbewust woonbeleid

Speerpunt:

Het oprichten van een Vlaamse renovatiemaatschappij die de renovatie-ambities kan realiseren, door expertise en middelen te bundelen op Vlaams niveau en vervolgen bovenlokale projecten kan ondersteunen en de financiële instrumenten voor de burgers kan uitwerken.

Het Vlaams ACV vraagt:

- > De oprichting van een Vlaamse renovatiemaatschappij met de middelen om collectieve renovatieprojecten systematisch vorm te geven zodat de klimaatdoelstelling op vlak van renovatie effectief haalbaar en voor iedereen betaalbaar zijn
  - Die regionale initiatieven ondersteunt met gespecialiseerde kennis en financiële instrumenten
  - Die de bestaande financiële ondersteuningsinstrumenten zoals mijn verbouwenlening overneemt en aanvult met andere mogelijkheden zoals afbetalingen op basis van energiebesparing en bullet-leningen;
  - Die deelnemers financieel ondersteunt in hun energetische renovatie volgens draagkracht, gaande van het volledig dragen van kosten voor de laagste inkomens, met eventuele terugbetaling na verkoop, tot beperkte premies voor de hogere inkomens. De doelgroep voor ondersteuning moet liggen bij de 60% laagste inkomens.
  - Die de bovenbouw geeft aan bovenlokale samenwerkingsverbanden met lokale besturen die op het terrein projecten uitkiezen en uitrollen.
- > Veel meer investeren in en sensibiliseren rond energiebesparing en energie-efficiëntie, in zowel woonplaatsen (duurzaam bouwen en verbouwen) als werkplaatsen (aanscherpen van energiebeleidsovereenkomsten). Ook inzake het eigen gebouwenpatrimonium (scholen, kantoren, enz.) moet er nog aanzienlijk vooruitgang geboekt worden.
- > Om massaal in te zetten op meer sociale woningen door lokale besturen te verplichten om het sociaal objectief te volgen en lokale besturen die dit reeds hebben bereikt niet langer financieel te benadelen als zij meer willen doen.
- > de averechtste herverdeling in het fiscale woonbeleid te stoppen met het ondersteunen van kopers ten aanzien van huurders.
- > om de positie en rol van huurders te versterken
  - door het bereik van huursubsidies op te trekken naar iedereen die twee jaar op de wachtlijst voor

een sociale woning staat en de subsidie te taperen volgens inkomen.

- door verhuurders geen huurverhogingen toe te laten tenzij bij energiezuinige woningen;
- > Maak de stem van alle stakeholders in het woonbeleid evenwaardig in een strategische adviesraad rond het Woonbeleid.

2. Transitie in de economie moet mét, niet over werknemers

Industrieel klimaatbeleid moet de industrie klimaatneutraal maken tegen 2050 en bedrijvigheid op peil houden. Vooral Europa neemt het voortouw met een pakket van maatregelen die gericht zijn op klimaatneutraliteit. De overgang naar een klimaatneutrale industrie mag niet gebeuren zonder aandacht voor de rechtvaardigheid van de transitie. De industriële transitie mag niet betekenen dat de ene industrie zomaar de andere vervangt. Wel dat de economie in het geheel diversifieert en duurzamer, veerkrachtiger en inclusiever wordt en dus dat er niemand achterblijft.

Speerpunt:

*Een **missiegericht industrieel klimaatbeleid** voeren met een sterkere stem voor werknemers in zowel de strategische keuzes als de transitie die daarvoor nodig is.*

Het Vlaams ACV vraagt:

- > Werk maken van een snelle omslag naar een klimaatneutrale economie. Om de engagementen uit het klimaatakkoord van Parijs te respecteren moet het ambitieniveau van het beleid opgetrokken worden.
- > Industriële klimaatbeleid moet de industrie hier stimuleren, haar afhankelijkheid van dure fossiele energie afbouwen en op korte termijn massaal investeren in hernieuwbare energie, in energie-efficiëntie, in nieuwe koolstofvrije productietechnieken en in circulariteit. Vlaanderen moet haar industrieel klimaatbeleid

versnellen en een bredere betrokkenheid zoeken. Industrieel klimaatbeleid mag niet louter een zaak van ingenieurs en bedrijven zijn. De beleids- en budgettaire keuzes die Vlaanderen maakt, hebben ook een belangrijke impact op werknemers, de omgeving rond de industriële bedrijven en de hele maatschappij. Industriebeleid moet ten dienste staan van het algemeen belang en het klimaat. Het moet meer zijn dan enkel grote bedrijven, energiebedrijven en infrastructuurbeheerders compenseren voor duurdere kosten van energie en klimaattechnologie.

- Er moeten circulaire waardeketens opgebouwd worden en transitieplannen komen die inzetten op de duurzame industriejobs.
  - Een agenda voor werknemers is één van de voorwaarden is voor een succesvolle transitie. De ontwikkeling van (toekomstgerichte) vaardigheden, het gepast beantwoorden van de krapte op de arbeidsmarkt en de bevordering van de deelname aan levenslang leren en opleidingen moeten menselijk kapitaal vorm geven.
  - Er moet een actieve rol komen voor vakbonden en het sociaal overleg in deze transitie.
  - Aan de honderden miljoenen van versnipperde Vlaamse subsidies aan de industrie moeten duidelijkere klimaatvoorwaarden gekoppeld worden;
  - Vlaanderen moet meer inzetten op instrumenten zoals duurzame overheidsopdrachten en innovatieve milieu- en productnormen. Hierbij steeds rekening houdend met sociaal rechtvaardige aspecten hierbij.
- > de circulaire economie te stimuleren met behulp van een aangepast regelgevend kader, met zeker
- fiscale voordelen voor bedrijven die een voortrekkersrol opnemen in circulaire processen;
  - een Vlaams duurzaamheidslabel voor innovaties in productie, herbruikbaarheid en gedeelde diensten;
  - een grotere ondersteuning van industriële symbiose projecten tussen bedrijven waarbij bv. het afval van het ene bedrijf als grondstof voor de andere ingezet wordt. Ook moet er meer ingezet worden op het verweven van activiteiten tussen bedrijven op lokaal niveau. Er is nog veel mogelijk inzake gezamenlijke mobiliteit, gebruik van grondstoffen, beheer van afvalstoffen enz.

> om werknemers en hun vertegenwoordigers van in het begin te betrekken bij discussies en het invoeren van innovaties, digitalisering en automatisering. Op deze manier willen we een innovatiebeleid dat veel meer dan nu rekening houdt met sociale en duurzaamheids-criteria. Ook de digitalisering en automatisering moet ten dienste staan i.p.v. ten koste gaan van mensen. De Vlaamse overheid moet ondernemingen hiertoe stimuleren.

- Ondersteunt de Vlaamse overheid financieel, dan is betrokkenheid een absolute voorwaarde.
  - Als een project dankzij de inbreng van subsidies succesvol is, moet de overheid kunnen deelnemen in de winst. Subsidies moeten ook teruggevorderd kunnen worden, als voorwaarden en streefdoelen niet gehaald worden.
  - Los daarvan moet er dringend werk gemaakt worden van een globale evaluatie van de impact en efficiëntie van het steuninstrumentarium voor bedrijven.
- > Veel sterker inzetten op het realiseren op een kosten-efficiënte manier van het potentieel aan hernieuwbare energie in Vlaanderen. Hierbij moeten alle instrumenten ingezet worden om burgers, maar ook werknemers bij deze plannen te betrekken.
- > Vrijwaar burgers en werknemers van de blootstelling aan schadelijke stoffen en/of processen (bv PFAS) door de invoering van strenge productnormering en de bijhorende controle en handhaving.

V. Een rechtvaardige overheid

De overheid speelt een cruciale rol in het vormgeven van de samenleving. Als Vlaams ACV verwachten we een actieve, doordachte rol van de Vlaamse overheid in brede zin.

- > Maak ruimte voor investeringen binnen het Vlaamse beleid en kijk daarbij ook naar sociaal rendement op lange termijn. Maatschappelijke uitdagingen en terugverdieneffecten reiken verder dan een legislatuur.
- > Zet meer in op de coördinatie tussen beleidsdomeinen. Doelstellingen worden onvoldoende doorgetrokken in alle aspecten van het Vlaams beleid, wat zorgt voor onvoldragen of contraproductief beleid.

> Waarborg kennis binnen de overheid en bij de betrokken partners. Erken daarbij de meerwaarde van de sociale partners en van andere middenveld actoren en betrek hen bij het uitwerken van het beleid.

1. Meer rechtvaardig belasten

Bij een rechtvaardig fiscaal beleid dragen de sterkste schouders de zwaarste lasten. Toch wordt er in Vlaanderen nog veel omgekeerd verdeeld of forfaitair bijgedragen. De regionale personenbelasting (opcentiemen) zijn het belangrijkste Vlaamse fiscale instrument om de lasten op beroepsinkomen te verlagen, inkomensongelijkheid aan te pakken en inkomen te herverdelen.

Vlaanderen moet haar belastingen verschuiven naar vermogens. Daarvoor moet Vlaanderen haar bevoegdheden in de personenbelasting gebruiken, nieuwe inkomsten aanspreken in de vastgoed- en vermogensfiscaliteit, ontwijking tegengaan en fiscale vrijstellingen verstrengen. Tegelijk moeten de bijdragen voor essentiële diensten meer in lijn worden gebracht met de draagkracht van mensen.

Speerpunt:

Versterk de progressiviteit van de opcentiemen. Vlaanderen heeft zijn grootste fiscale hefboom nooit ingezet. Door de opcentiemen progressief in te zetten kunnen lage inkomen versterkt worden en kan naargelang de budgetruimte een stimulerend of budgetneutraal fiscaal beleid worden gevoerd.

Het Vlaams ACV vraagt:

> een aanpassing de jobbonus. We merken dat de invoering van de jobbonus bijkomende fiscale complexiteit veroorzaakt en de promotieval versterkt. In afwachting van een bredere Vlaamse fiscale hervorming dienen de loongrenzen van de jobbonus worden uitgebreid tot € 3300 euro om promotievallen af te bouwen en dient de jobbonus worden toegepast voor alle werknemers op Vlaamse werkvloeren.

> een versterking van de progressiviteit in de regionale personenbelasting. Dat kan door te werken met gedifferentieerde percentages in belastingsschalen of voordelen toe te kennen onder bepaalde grenzen (bv. € 1000 voor maximum € 50.000 belastbaar inkomen). Hiermee verlagen we lasten voor iedereen die personenbelastingen betaalt;

> nutstarieven (voor water, elektriciteit en gas) op basis van gebruik met lagere vaste vergoedingen. Hiermee verlagen we lasten op nutsvoorzieningen voor gezinnen met een laag verbruik. We zorgen ervoor dat ook gezinnen met lage inkomens hiervan maximaal kunnen profiteren;

> dat de jaarlijkse persoonlijke bijdrage voor de Vlaamse sociale bescherming progressiever wordt gemaakt in plaats van forfaitair;

> om zowel huurders als eigenaars van een woning fiscaal te belonen via de introductie van één fiscale korf. Er wordt gewerkt met een belastingkrediet zodat iedereen dezelfde voordelen krijgt. Deze fiscale korf houdt een vereenvoudiging in van fiscale woonvoordelen in plaats van de woonbonus en het langetermijnsparen. Dit moet gebeuren in samenspraak met de federale overheid;

> om alle ontwijkingsroutes in de erf- en schenkbelasting te sluiten en deze belasting zo sociaal-rechtvaardiger te maken.

- Afstemmen van de erf en schenkbelasting op elkaar zodat de druk om te schenken bij leven wegvalt.
- Het gunstregime van schenken en vererven familiebedrijf herschrijven zodat privaat vastgoed steeds is uitgesloten van deze regeling. Tevens het tarief bij zowel schenken als vererven verhogen naar 5 %.
- De verdachte periode bij niet-geregistreerde roerende schenkingen van 3 naar 7 jaar brengen zodat belastingvrij schenken wordt ontmoedigd.
- De Vlaamse codex fiscaliteit herschrijven, meer specifiek het artikel met betrekking tot een beding ten behoeve van een derde, zodat Vlabel de mogelijkheid heeft uitkeringen van stichtingen te belasten zodoende het gebruik om aan erfenisontwijking te doen hiermee in te dammen.

- Een kinderloze single kan iemand aanduiden die tarief rechte lijn ontvangt (op heden bedraagt de belastingdruk tot 55 % voor de erfgenamen).
  - De verlaagde miserietaks (verdeelrecht) van 1 % wordt beperkt tot de gezinswoning. Voor alle andere onroerende goederen betaalt men 2,5 % (op heden kan men 100'den woningen in bezit aan 1 % laten verdelen). Ter compensatie kunnen feitelijk samenwoners die 3 jaar feitelijk samenwonen ook hun woning verdelen aan 1 % bij relatiebreuk.
  - In samenspraak met de federale overheid een wetsartikel invoeren dat ervoor zorgt dat de uitwerking van een beding van aanwas roerende goederen (kanscontract ten bezwarende titel) niet langer belastingvrij is maar er verkooprecht van 12 % op van toepassing is.
- > om het kadastraal inkomen niet langer als basis te nemen voor de onroerende voorheffing maar wel de werkelijke huurwaarde als methode voor vastgoedwaardering.
- > De kostprijs van het onderwijs verlagen door de invoering van een maximumfactuur in het secundair onderwijs, gekoppeld aan voldoende middelen voor scholen en correcte besteding van middelen.

2. Betere inzet van de middelen

De overheid legt werknemers, burgers en ondernemingen allerlei regels op, maar investeert te weinig in de opvolging ervan. Veel directe en maatschappelijke kosten kunnen worden vermeden door een betere handhaving.

De Vlaamse heroverweging heeft een reeks beleidsmaatregelen doorgelicht. Ondanks duidelijke mogelijkheden om middelen beter in te zetten, zonder in te leven op doelmatigheid worden evidente keuzes nog niet genomen.

- Publieke uitgaven voor bedrijfssubsidies zitten al jaren in stijgende lijn, zonder link met productiviteit of meer werkgelegenheid. Steeds meer (combinatie van) subsidies leiden ook gewoon tot meer winst bij bedrijven. Er moet veel meer democratisch debat, transparantie en evaluaties komen over het maatschappelijk nut en doel van deze grote geldstromen naar bedrijven.

- De uitgaven voor dienstencheque stijgen jaarlijks, maar de laatste aanpassing van de prijs voor de consument dateert van 2014, waardoor een cheque de facto nog steeds maar 7,2 euro netto kost. Dat is onhoudbaar en geeft ook een verkeerd beeld ten aanzien van de waarde van de prestatie van de dienstencheque-werknemer.

Dergelijke opdrachten vragen echter ook capaciteit en expertise in de overheidsdiensten zelf.

Speerpunt:

Versterk en veranker de interne expertise en kennis bij de overheid door af te stappen van besparingen op koppen die vervolgens via externe onderaanneming moe worden opgevangen, vaak aan hogere kost. Beleidsvoorbereiding en uitvoering dient in handen te zijn van daartoe gemandateerde ambtenaren.

Het Vlaams ACV vraagt:

- > Versterk de evaluatiecultuur en -praktijken binnen de overheid. Zorg voor een evaluatieplanning over alle beleidsdomeinen heen, met systematische beleidsevaluatie. Onderscheid daarbij monitoring, evaluatie van de effectiviteit en de algemene evaluatie binnen de beleidsdoelstellingen.
- > Zorg voor een betere besteding van de middelen
  - Zet in op een strikter kader, doelstelling en evaluatie van de meerwaarde van bedrijfssubsidies, inclusief doelgroepkortingen. De doelstellingen achter die bedrijfssubsidies zijn belangrijk voor burgers, want het gaat tenslotte over hun belastinggeld. In de bedrijven moet voorafgaand aan een steunbeslissing de mening van werknemers proactief gevraagd worden. Bredere maatschappelijke valorisatie van bedrijfssteun, betrokkenheid van werknemers en co-creatie met maatschappelijke partners – quadruple helix in het jargon – zijn noodzakelijk voor bredere gedragenheid van bedrijfssubsidies.
  - Hervorm de klantenbijdrage aan de dienstencheques. In de eerste plaats kan de fiscale aftrek ver-

laagd worden. Voor klanten met een laag inkomen kan een 'sociaal tarief' overwogen worden.

- > Versterk de handhaving door inspectie en controle-diensten beter te bemannen en nauwer te laten samenwerken over beleidsdomeinen en beleidsniveaus. De Vlaamse sociale inspectie werd onlangs versterkt, maar moet nog steeds selectief werken. Andere inspectiediensten zoals de zorg-, woon- en de milieu-inspectie zijn zwaar onderbemand, wat ruimte geeft aan mafafide actoren om de regelgeving te omzeilen.
  - Zowel in economische dossiers als op andere domeinen moet een zorgplicht worden opgelegd die bedrijven en actoren verplicht om de nodige garanties te geven rond verduurzaming, transparantie en respect voor mensenrechten zich doortrekt door de volledige waardeketen.
- > Gebruik de overheidsbestedingen om beleidsoverschrijdende doelstellingen te behalen.
  - Zet in op sociale clausules in overheidsaanbestedingen op vlak van (lokale) tewerkstelling, opleidings- en stageplaatsen en klimaatdoelstellingen.
  - De Vlaamse regering moet dringend opleidingen organiseren over het sociale clausules in bestekken, ketenbeheer en de snel evoluerende verplichtingen over duurzaamheidsrapportering en zorgplicht voor sociale partners en haar verschillende entiteiten
  - Overheidsopdrachten en subsidies moeten gekoppeld worden aan ESG-rapportering zodat er meer transparantie is over de impact. Zo kan Vlaanderen zich ook sneller voorbereiden op de komende ESG verplichtingen vanuit Europa.
- > Versterk en veranker de interne expertise en kennis bij de overheid. Nominale besparingen op het aantal ambtenaren om vervolgens beroep te doen op externe consultants is nefast voor het democratisch draagvlak en de slagkracht van de overheid.

3. Een digitale overheid moet er zijn voor iedereen

Vlaanderen zet duidelijk de stap naar een digitale overheid, maar nog steeds kan 40% van de bevolking amper overweg met digitale applicaties en dreigen ze zo alle aansluiting te missen met essentiële dienstverlening en basisvoorzieningen.

Digitale toepassingen die werken met AI (artificiële intelligentie) en algoritmen kunnen leiden tot discriminatie. Ze kunnen ook mensenrechten- en arbeidsnormen uithollen.

Speerpunt:

Garandeer toegankelijke dienstverlening voor alle burgers door ondersteuning bij digitale instrumenten én de garantie op fysieke alternatieven.

Het Vlaams ACV vraagt:

- > Een verbreding de werking van de digibanken of een variant, op basis van een evaluatie van de huidige werking, en zorg voor een gebiedsdekkende ondersteuning voor alle burgers.
- > Te voorzien in toegankelijke, fysieke alternatieven voor burgers om dienstverlening te garanderen. Dat betekent ook een geografisch spreiding en een spreiding op vlak van openingstijden om de mogelijkheid te geven aan elke burger ze te gebruiken, zowel ouderen als werkenden.
- > Eerlijke, controleerbare en onderhandelbare algoritmen. Zorg voor waarborgen bij het gebruik van artificiële intelligentie door de overheid. We willen sterkere overheidsreglementering, recht op toelichting over risico's voor werknemers in het sociaal overleg en sterkere analysetools voor werknemers.

Memorandum Brussels ACV

Regionale verkiezingen 2024

1. Economische steun

Tijdens de coronacrisis en vervolgens de energiecrisis heeft het Gewest de ondernemingen overvloedig gesteund. Daarom blijven we erop hameren dat de bedrijven die overheidssteun kregen, geen dividenden mogen uitkeren. We eisen dat er controles gebeuren.

We zijn vol lof over de focus van overheidssteun op bedrijven die maatschappelijk verantwoord ondernemen. Het is niet eenvoudig om voorbeeldcriteria op te stellen die voor alle ondernemingen gelden en uitvoerbaar zijn voor de administratie. Daarom vragen we om een gedetailleerde vergelijking per sector op te maken en gebruik te maken van de ervaring met de huidige systemen (zie finance.brussels en de barometer voor kwaliteitsvol werk) om de criteria voor maatschappelijk verantwoord ondernemen te verbeteren in de toekomst.

2. Mobiliteit

ACV Brussel schaaft zich nog steeds achter de actieve vervoerswijzen en het openbaar vervoer. Voor een geslaagde implementatie dringt ACV Brussel er evenwel op aan dat lokaal overleg plaatsvindt over de circulatieplannen waarin het gewestelijk mobiliteitsplan (Good move) voorziet.

Daarnaast vragen we om een akkoord voor een sociaal abonnement tussen de verschillende openbare vervoersmaatschappijen (federaal – het spoor- en regionaal). We eisen ook dat de bedrijfsvervoerplannen ter advies worden voorgelegd aan de OR en dat de werknemersvertegenwoordigers bij hun analyse worden bijgestaan door gesubsidieerde vakbondsdeskundigen (zoals diversiteitsdeskundigen).

3. Ruimtelijke ordening

ACV Brussel schaaft zich nog steeds achter de actieve vervoerswijzen en het openbaar vervoer. Voor een geslaagde implementatie dringt ACV Brussel er evenwel op aan dat lokaal overleg plaatsvindt over de circulatieplannen waarin het gewestelijk mobiliteitsplan (Good move) voorziet. Daarnaast vragen we om een akkoord voor een sociaal abonnement tussen de verschillende openbare vervoersmaatschappijen (federaal – het spoor- en regionaal). We eisen ook dat de bedrijfsvervoerplannen ter advies worden voorgelegd aan de OR en dat de werknemersvertegenwoordigers bij hun analyse worden bijgestaan door gesubsidieerde vakbondsdeskundigen (zoals diversiteitsdeskundigen). Ruimtelijke ordening

Het ACV pleit voor een ruimtelijke ordening die is opgewassen tegen de uitdagingen op lange termijn. De ontwikkeling van multifunctionele wijken waar actieve verplaatsingsmodi mogelijk zijn en groene ruimte, koelte-eilanden en ruimten voor sociale cohesie aanwezig zijn, is broodnodig. Openbare grond moet vooral gebruikt worden voor sociale huisvesting en collectieve voorzieningen. De ruimte voor economische ontwikkeling moet baan ruimen voor de stedelijke productie en niet enkel voor diensten, om lokale werkgelegenheid te creëren binnen een economie gericht op circulariteit.

4. Huisvesting en energie

Het ACV is verantwoordigd over het feit dat de wooncrisis blijft duren en dat de wachtlijst voor sociale huisvesting langer wordt. De prijzen voor gedeelde woningen – die nog een oplossing waren voor jongeren op voorwaarde dat ze aan het statuut van samenwonende ontkwamen – schieten de hoogte in. De lasten maken de huurprijzen

torenhog. Het ACV herhaalt zijn eisen rond het bevrozen en regelen van de huurprijzen, omdat dit grondrecht vandaag in het gedrang komt door discriminatie op basis van het inkomen.

Nu op federaal vlak het einde van het uitgebreid sociaal tarief voor energie gepland staat, eisen wij het behoud van de vereenvoudigde toekenningsvoorwaarden voor het regionaal beschermde klantenstatus. Zo willen we vermijden dat vele huishoudens in onwaardige omstandigheden terecht komen.

5. Werk en opleiding

Opleiding en onderwijs bieden nog steeds de beste kansen om werk te vinden (zie Congres). In het bijzonder de alternerende beroepsopleiding moet toegankelijk zijn voor schoolplichtige jongeren en uitsluitend via de opleidingscentra voor alternerend leren (CEFA)^o.

De opleidingen voor zelfstandigen moeten worden voorbehouden voor een volwassen publiek. In het algemeen moeten de overheden er alles aan doen om een zo veilig en gepersonaliseerd mogelijk opleidingstraject naar werk aan te bieden, in het bijzonder voor kwetsbare groepen (personen met een migratieachtergrond, laaggeschoolden, personen met een handicap, langdurig werklozen). We wijzen ook op de soms buitensporige verwachtingen van de werkgevers, die hun deel van de opleiding van de werknemers op zich zouden moeten nemen.

ACV Brussel blijft ervan overtuigd dat niemand oninzetbaar is. Om aan de vele sociale behoeften te voldoen, moet ook het arbeidsaanbod van de overheid en de non-profit worden ontwikkeld, zodat werkgelegenheid en ondersteuning aan de bevolking samen de hoogte in gaan. Het ACV vraagt om de instapkaart voor de publieke sector voor Brusselaars zonder diploma hoger secundaire onderwijs opnieuw te activeren.

6. Rechtvaardige transitie

Zowel op het vlak van mobiliteit, verwarming van de woning of veranderingen in beroepen komt de transitiedynamiek in Brussel op gang. Het ACV moedigt deze dynamiek aan omdat er dringend werk moet worden gemaakt van een koolstofvrije en milieuvriendelijke economie.

Dit mag echter niet ten koste gaan van de meest kwetsbaren in onze samenleving. De oplossingen om ons gedrag aan te passen moeten tot stand komen in overleg met de betrokken partijen. De rijksten moeten de financiering op zich nemen. Er moet werk worden gemaakt van veilige loopbanen om een rechtvaardige transitie te waarborgen.

7. Controle op de beschikbaarheid van werkzoekenden:

Het ACV wenst een zo transparant en objectief mogelijke procedure voor de controle van beschikbaarheid van werkzoekenden, waarin verschillende instanties het dossier objectief en uniform (her)evalueren.

Het is belangrijk om een duidelijk onderscheid te maken tussen de begeleiding en de controle van de werkzoekende waarbij de coherentie tussen de diensten gevrijwaard blijft. In die context vragen we een versterking van de begeleidingsdienst.

De controle op de beschikbaarheid van werklozen mag niet gebaseerd zijn op een "bureaucratische" benadering. Het dossier en de controleprocedure moeten zo toegankelijk mogelijk zijn voor de werkzoekende, rekening houdend met de individuele context en de digitale kloof.

Het ACV vraagt ook het behoud van een efficiënte samenwerking tussen Actiris en de vakbonden en het correct informeren van de werkzoekenden over de hulp die hij kan krijgen van een vakbondsvertegenwoordiger.

8. Socioprofessionele inschakeling

De socioprofessionele inschakeling maakt fundamenteel deel uit van het Brusselse landschap en zijn kwetsbare publiek. De evaluatie ervan mag niet beperkt blijven tot «positieve uitstroom» naar werk of opleiding. Daarom pleiten we ervoor dat deze diensten voor socioprofessionele inschakeling hun opdracht van levenslang leren, psychosociale ondersteuning en alfabetisering behouden. De doelgroep moet ook verbreed worden naar een deel van de mensen die een getuigschrift hoger secundair onderwijs hebben en ook socioprofessionele moeilijkheden kunnen ondervinden.

Een herziening van de financiering van de sector voor socioprofessionele inschakeling is echter noodzakelijk om structurele stabiliteit te garanderen via meerjarige subsidies.

9. Sociaal overleg en paritair beheer

ACV Brussel wil zijn verantwoordelijkheid opnemen in het sociaal overleg en het paritair beheer. De methode van gedeelde prioriteiten (overleg voorafgaand aan de eerste lezing door de regering) lijkt op te brengen en ervoor te zorgen dat we een open gesprek kunnen aangaan. De methode houdt echter niet in dat mogelijke kritiek op de concrete tekst beperkt wordt.

ACV Brussel neemt deel aan het beheer van verschillende Brusselse instanties van openbaar belang (Actiris, Bruxelles-Formation, Iriscare) die met de regering over een beheerscontract onderhandelen. We wijzen er nogmaals op dat enerzijds deze onderhandelingen tussen beide partijen vrij moeten zijn en dat anderzijds de beheersautonomie moet kunnen leiden tot een herverdeling van de interne kredieten volgens prioriteiten en verplichtingen zonder dat daarvoor systematisch het akkoord van de minister van Begroting nodig is.

